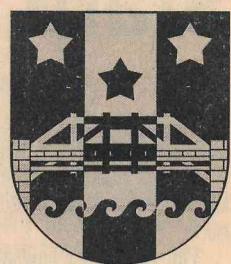


Mazsalaca cīties



«Liesmas» pielikums

2005. gada 9. novembrī

Bezmaksas

Mūž sveiciens mazsalaciešiem Lāčplēša dienas un 18. novembra svētku gaidās!

Starp divām skolām izvēlēties

Stāsts par Mazsalacas topošo vidusskolēnu sūro izvēli

Ne vienmēr labi rādītāji gala eksāmenos ir pietiekams faktors, lai skolēni uz attiecīgo skolu plūstu straumēm.

Ja nestudēsi – tu nebūsi nekas. Tā ir mūsdienu realitāte, jo tikai retajam jaunietim paveicas dabūt labu darbu, kurā neprasītu augstskolas diplому. Un sakarība starp nostudēto gadu skaitu un algas lielumu visbiežāk ir proporcionāla. Tātad studijas mūsdienās ir varens ierocijs, ar ko jauniešiem iekarot darba tirgu. Protams, katrs domājošs jaunietis mūsdienās stūrēs augstskolas virzienā, un tādās mazpilsētas kā Mazsalaca tas nozīmē tikai vienu virzenu – taisnā ceļā prom no dzīmtās puses. Mazsalacieši, mācību nozīmīgumu izpratuši, ar šo faktu, jau sen samierinājušies.

Tomēr tas nebūt nav pēdējais modes kliedziens mūsdienu izglītības iegūšanas stilā.

Agrāk skolēns, vecāku siltajā ligzdiņā grozoties, nākotnes plānu kalšanu varēja atlīdz pat 12. klases otrajam semestrī, bet tagad par savām gaitām jaunieši domā (vai arī ir spiesti domāt) jau daudz agrāk vecumā – proti, līdz devītās klases izlaidumam. Iemesli tam var būt dažādi, tomēr galvenā tendence ir itin labi saskatāma: mūsdieni jaunietis ir par sevi pārliecīnāts, bezbailīgs un, galvenais, ļoti labi zina (vai domā, ka zina), kādā virzienā stūrēt savu karjeru jau vidusskolas gados.

Mazsalacas vidusskolai šajā gadījumā tas nozīmē tikai vienu: *ak, nevarat apmierināt manu izvēli mācīties papildus kādā jomā? Nu tad čau-čau, mana vecā, labā skoliņ!*

Un Mazsalaca atkal par vienu jaunieti tukšāka. Par vienu vienību tukšāks ir arī skolas un pašvaldības budžets, savukārt pie šī punkta mazpilsētas atstātības gaita viegli prognozējama.

Ko darīt? Uz spēles likta mūsu bērnu izglītība, taču tikpat mulsinošs ir fakts, ka Mazsalacas vidusskola NAV bēdīga skola: starp 100 labākajām vidusskolām, kur visvairāk skolēnu centralizēto eksāmenos ieguva A līmeni, Mazsalacas vidusskola atrodas 62. vietā! Tomēr vidusskolēnu aizplūšana no Mazsalacas nav tikai statistikas dati: arvien vairāk jauno mazsalaciešu ikdienā sastopami kaut vai Valmieras ielās, bet Mazsalacā – tikai bīrvienēnas un svētku dienās.

Statistika

Lai bildētu saprotamāka, tika veikta anketu



aptauja starp tagadējiem Mazsalacas vidusskolas 9. klašu skolēniem.

Aptaujā piedalījās 45 skolēni. 40 no aptaujātajiem bija apmierināti ar Mazsalacas vidusskolā līdz šim iegūto zināšanu līmeni.

Par skolotāju kompetenci domas dalījās – 28 no aptaujātajiem uzskatīja, ka kompetence skolotājam viņu pasniegtajā priekšmetā būtu varējusi būt labāka. 17 skolēni ar skolotāju kompetenci bija apmierināti.

32 aptaujātos apmierināja vidusskolas klašu novirzienu izvēle, turpreti 9 skolēni nebija ar to apmierināti. Kā papildinājumu vai alternatīvu esošajiem priekšmetiem skolēni nosauca militāro, mākslas, amatmācības, traktormācības un dabaszīnību novirzienu.

5(!) skolēni atzina, ka pēc pamatskolas beigšanas plāno turpināt mācības Mazsalacas vidusskolā, 22 dosies mācīties kur citur vai arī uz kādu arodskolu, bet 18 skolēni joprojām nezina vai nevar izšķirties, kurai skolai dot priekšroku.

Galvenie promodrošanās iemesli ir divi: skolēnus citās skolās saista kāds īpašs novirzīns, ko viņi labprāt gribētu apgūt (19 aptaujāto), kā arī alkas pēc pārmaiņām (20 aptaujāto). Arī neatkarības iegūšanas faktors ir būtisks – 5 aptaujātie prom dosies, jo apnīcīs dzīvot kopā ar vecākiem.

Kā galvenos Mazsalacā palikšanas iemeslus skolēni minēja dažādus – apmierina mācību līmenis, nejūtas gatavs kaut kur doties, negrib astāt gimeni, draugus vai arī vecāki vienkārši neļauj doties uz citu vidusskolu.

Liānas stāsts

Liāna Sāre ir Valmieras Valsts ģimnāzijas 11. klases mākslas novirziena skolniece. Līdz devītajai klasei Liāna mācījās Mazsalacas vidusskolā.

– Kad pēc astotās pabeidzu mākslas skolu Mazsalacā, sapratu, ka man ļoti patīk šādas lietas. Uz Valmieru atnācu tikai mākslas klases dēļ. Man istenībā pat ļoti patīk Mazsalaca, un, ja vien nebūtu šī mākslas novirziena Valmierā, nebūtu arī gājusi prom.

Ja godīgi, man nemaz nebija izdevīgi iet prom no Mazsalacas vidusskolas, jo mani tur visi pazina. Biju sevi pierādījusi — ko spēju un varu.

(Turpinājums 2. lpp.)

Latvijas svētku dienas gaidās



Novembris pēc būtības ir tāds paskumjīs mēnesis. Zelta lapu rudens aiz muguras, auksti vēji pluina no skapja izvilkto ziemas mētelīti, un sals kož pirkstos it braši, ja cīmu pāris pieraduma pēc aizmiršies mājās. Tomēr Latvijā novembris ir arī svētku mēnesis, jo svinam taču Latvijas dzimšanas dienu, un arī 11. novembris – Lāčplēša diena ir svēta un atzīmējama.

Pēdējos četrus gadus neatkarības svētkus tiku svinējusi arī kādai citai valstij – Norvēģijai, tāpēc grību nedaudz dažāties domās par šo svētku svinēšanas manierēm.

Norvēģijas valsts lielā gadadiena tiek svinēta LR proklamēšanas dienai pilnīgi pretējā gadalaikā un arī stilā.

Grūti neievērot krasās atšķirības, kuras vispirms jau šai ziemelnieku valstij rada gaīsais, pavasarīgi zaļais 17. maijs – Norvēģijas valsts pasludināšanas diena. Šajā dienā visapkārt viz zilsarkanbalti karogi, tādās pašas krāsas lentītes un piesraudītes pie katra sevi cienoša norvēģa krūts, bungu, tauru rīboņa un priešīgi satraukta kñada visapkārt.

Neaizmirstams ir orķestru maršs cauri visām liekākajām pilsētām ielām jau septīnos no rīta, modinot Norvēģijas valsts pilsoņus svētku dienai.

Pēc svētku brokastīm laudis steidz apvilkst tautas tērpus (vismaz 80-90% no visiem iedzīvotajiem ir siksniņi tautastērps) un svētku drānas, lai drīz pēc tam izietu ielās.

Cauru dienu pilsetā ielās norisinās gājieni, sākot ar bērnudārza grupiņām, skolēnu un studentu parādēm un beidzot ar lielo apvienību un organizāciju gājieni. Virzoties pa liekākajām ielām un orķestriem skanot, cilvēki māj ar karodzīniem, dzied un sauc «hip-hip-urrā par Norvēģiju!»

Nav iespējams šo dienu nesvinēt – arī nepilsoni tiek ierauti priešīgi svinīšo lāpu pūlī, slimos un garā vājos cenšas iepriecināt, izvedot uz balkona gājienu apskatīt un priešīgi virmojošo svētku garu sajust, ja to nevar – kāds noteikti pie viņiem atrāk, padzied, paspēlē, parunājas.

17. maijs nozīmē arī atrakcijas, karuseļus un dieņu bērniem – nākamajiem Norvēģijas vadītājiem, pārvaldītājiem. Neiztrūkstošas ir svētku pusdienas un pat īpašā Nacionālās dienas kūka... Tradīcijas ir dzījas un šajā svētku dienā darāmā – milzīgā daudz.

Toties, kad man kāds, vēl norvēģu zemē esot, uzdeva neiztrūkstošo jautājumu: «Un ko jūs darāt savā

valsts dzimšanas dienā?», nācās ik reizes nedaudz apdomāties.

Jā, ko tad mēs īsti darām? Labi, mums kalendārā ir sarkans, tas vien jau ir svinams fakts. Un tad... jā, Rīgā notiek militārā parāde, Vaira Vīķe-Freiberga rūnā, un pēc tam ir svētku uguļošana. Pa dienu noteiktīti ir arī dažādi pasākumi, koncerti, teātra izrādes... Un pēc tam – nu, tad var doties kaut kur svinēt vai arī, ja negribas spiesties cilvēku pārpildītājus kafejnīcās un krogos, tad var mierīgi doties mājās un ieslēgt televizori. Noteikti jau būs kāda labāka filma vai translēs kādu koncertu.

Svētki nosvinēti, kāds noteikti ir paspējis pabrékt par nelietderīgi «gaisā uzšauto» naudu uguļošanā... bet tas ātri noklust, jo, kas iztērēts, tas iztērēts. Jāsaka arī, ka uguļošanas un pūlos spiešanās priekus tā īsti var izbaudīt tikai Latvijas liekākās pilsētās...

Bet cik cilvēkiem šajā dienā tik tiešām rodas īsta svētku un patriotisma sajūta? Un kurā brīdī tad tai būtu jārodas? Cik daudz mēs par Latviju stāstām saviem bērniem šajā īpašajā dienā un ko galu gālā padziļināt, lai godinātu savu zemi un sajustos lepnā par to?

Lai cik arī divaini tas būtu, līdz šim man ir pietrūcis šo patriotisko sajūtu, mirdzuma acis – kaut vai stāstot par valsts svētkiem ārzemniekiem. Toties at-

liek tikai pieminēt Jāņu svinēšanu vai Dziesmusvētkus, kad tonis kļūst pavism cits. Vai tiešām vainīga ir gada drūmākā mēneša – novembra klātbūtne, ka nevarām īsti ar sajūsmu nosvinēt šos svētkus? Vai arī tradīcijas veidojas un nostiprinās gadu simtos, ne desmitos?

Norvēģijā svētku sajūtu rada pati tauta, aktīvi PIEDALOTIES svinēšanā – pat suņukam šajā dienā tiek ap siksniņu apvīta karogkrāsas lentīte. Varbūt atlēgas vārds patriotisma gūšanai ir KOPĪBA? Norvēģijā tauta šo svētku sajūtu rada, esot visi kopā, priečājoties kopā, runājot un saucot: hip-hip urrā Norvēģijai! Tauta taču ir cilvēku kopums, kurus vieno viena valoda, viena robeža, viena vēlme – būt laimīgiem savā zemē. Tāpēc «Mazsalacietis» jums novēl būt kopā šogad drūmajā novembrijā, kā arī valsts svētkos! Piedālīsimies svētku svinēšanā, ja ne kā citādi, tad vismaz ar mīlu smaidu un apsveikumu kaimiņam vai rada gabalam valsts dzimšanas dienā! Tradīcijas un valsts vēsture ir jāgādā, bet, lai to darītu, tārīgā jaunie, vēstures lapaspuses šajā dienā, bet varbūt kādam sirmgalvīm nemaz nevajag rakties grāmatās – atliek tikai aizvērt acis un atsaukt atmiņā notikumus...?

Lai kopības pilni šie svētki jums, mazsalacieši!

Starp divām skolām izvēlēties

(Turpinājums no 1. lpp.)

Es labi mācījos, un, lai arī tagad manas atzīmes nav mainījušās, tomēr nākas sevi no jauna pierādīt.

Man šī mākslas klase ir kā papildu izglītība, jo kopā ar vidusskolas kursu mācos arī apgērba dizainu.

Pēc 12. klases beigšanas gan būs jāmācās vēl viens gads, kura laikā jāraksta diplomdarbi, taču pēc tā beigšanas iegūšu videjo apgērba dizainera izglītību. Un tā jau ir profesionālā izglītība.

Slodze, protams, sanāk diezgan liela, jo jāmācās no astoņiem rīta līdz sešiem vakarā, bet tagad jau pierastis.

Tikai atnākusi uz Valmieru, es sapratu, ka te ir milzum daudz iespēju, daudz jaunu cilvēku, jaunu draugu. Mazsalacā viss jau bija pilnīgi iepazīts, un īstienībā man arī gribējās nelielas pārmaiņas.

Piemēram, koris *Konsoranse*, kurā dziedē – tas ir jau augsta līmeņa koris, kura vārds kaut ko nozīmē. Bija arī Mazsalacā sava korītis, kurā dziedāju, un nemaz nebija slikts, bet te viss noteik nopietnāk. Dziesmu svētkos ieguvām Zelta pakāpi A grupā – tā uzeiz ir cīta vērtība!

Arī Bajlu kalns ziemā – iemācījos braukt ar sniegadēli, nu patīk jau joti!

Mazsalacas vidusskola

Tomēr es noteikti negribētu teikt, ka Mazsalacā skola ir slīktāka. Man, piemēram, joti pietrūkst savu Mazsalacas skolotāju – Auzāna, Zeltkalnas, Feļas Ālmanes – pirmajā semestrijā kīmijā es te vispār neko nemācījos, jo viņa man bija jau gandrīz visu vidusskolas kursu devītājā iemācījus. Tas pats arī matemātikā – Valmieras skolotāja dod man formulas, bet es saku: *šītās es jau zinu!*

Un tad man prasa: *kā tu vari zināt tādas formulas?* Bet man taču pie Auzāna tās visas bija jāatlīkta – pa vienam un no galvas mums tas bija jādara. Kā tad es varu nezināt! Arī pie Ertmanes – viņa man klases audzinātāja bija – atceras, ka pati vienmēr skandināja: *es taču nekad nezinu, man tā šūšana nav vajadzīga, man būs personīgā Šuvēja un tā tālāk...* (smaida) Tagad pati mācos tieši šūšanu!

Un skolotājiem taču bija taisnība – ka jāsūj, ka formulas jāmācās no galvas. Agrāk domāju – kam man tas viss vajadzīgs! Tagad, kad mums eksāmenā deva formulu lapas – man tās vairs nebija vajadzīgas! Arī latviešu valodā tas pats – ja Zeltkalna man nebūtu komatus iemācījusi, nu, nemācētu es tos salikti!

Ar mācīšanos mūsu skolā ir tā: man ir pašai jāsēz mājas un jāmācās. Pie Auzāna pietika tikai piedālīties stundā, un viss bija perfekti skaidrs, viņš tā mācēja izskaidro!

Vēl atšķiriba starp Mazsalacu un Valmieras skolu ir, ka Mazsalacā cits citu labi pazīst, visiem jau no pirmajām nedēļām ir priekšstats par tevi, kurš parasti paliek nemainīgs. Man ar to nebija problēmu, jo visiem biju "labā". Nu kuram skolotājam gan nepatīk, ka cilvēks mācās? Kad arī ir cieņa pret šo skolēnu un skolēnam pret skolotāju. Tomēr Valmierā cits citu labi neiepazīt, jo skolēnu un skolotāju ir daudz un līdz ar to arī baumu un lieko runu ir mazāk.

Tie, kas aiziet

Mūsu gadā joti daudzi aizgāja prom no Mazsalacas. Tas arī bija pirms gads, kad praktizēja atkri-

šanu – ja ir trīs nesekmīgas atzīmes, tad ar ceturto netiek pie eksāmeniem. Daudz skolēnu aizgāja uz arodskolām, jo viņus vidusskola nemaz neuzņēma.

Toties gandrīz visi, kas tika pie eksāmeniem, aizgāja kur citur mācīties. Loti maz bija to, kas palika Mazsalacā. Aizgāja uz Rīgu, Valmieru un citur.

Pakaļskriešanas sindroms arī ir joti izplatīts. Ir tā, ka visi iet kaut kur prom tikai pa divi. Viena mana draudzene, kas mācījās Rūjienā, sākumā nezināja, kur īsti iet, Rūjienā arī gluži palikt negribēja. Kad pateicu, ka iešu uz Valmieru, viņa arī drīz vien nolēma nākt kopā ar mani.

Tas ir fakts, ka loti daudzi, kas mācījušies kopā pamatskolā, noteikti grīb mācīties kopā arī vidusskolā, nemaz nepadomājot iemeslus, kāpēc. Loti daudzi arī aiziet vienkārši... nezinu, kāpēc. Uz parastu vidusskolas klasi – to es vispār neatbalstu.

Dzīve Valmierā

Es novērtēju un esmu apmierināta ar savu izvēli. Nav jau šeit kaut kāda Laimes zeme, bet šeit ir citādi. Arī starp klasesbiedriem jūtos labi – tu visi mācās un nav tā, ka, aizejot uz skolu, ir jākaunas, ja esu izpildījusi mājasdarbu, jo puse klasses taču to nav darījusi. Attieksme pret mācībām šeit ir citāda.

Ir interesanti starp klasesbiedriem, jo viens, piemēram, ir fizikas speciālists, otrs – matemātikas, uzreiz tik daudz lietu, par ko parunāt...

Negrību teikt, ka Mazsalacā ir zemāks līmenis, bet lielu iespādu atstāj tas, ka daudzi skolēni nāk no maztūriģām ģimenēm, kur galvenais uzsvars varbūt vairāk likts uz izdzīvošanu, nevis uz mācībām. Šeit tomēr dzīveslīmenis ir vairāk vai mazāk vienādos, tāpēc arī vieglāk saprasties ar līdzaudzīem, nav jākaunas, ka tev ir tā nauduja kafejnīcā bulcīnai, bet citam nav...

Mājāsbraukšana sākumā gan likās nezēlīgi gara. Tā stunda līdz mājām – ārprāts! Tagad jau pierasts. Raksturu audzina arī kaut vai tas, ka katru dienu jādomā pašai, ko ēdišu, jāpērk visi produkti – piemēram, gabaliņš siera – 60 santim, nu necelas roka! (smaida) Kad mamma no pērpa, tad gan viegli ēst! Ir jau tā nauda, bet nav pierasts, ka jāte ī par tādām lietām! Tomēr tas audzina patstāvību – nevar vairs blāut no blakusīstaba: mamma, kur ir manas zēkes!?

Lielummānija

Pec devītā klasses beigšanas ir tāda sajūta, it kā tu jau esi varenais, ka esi kaut ko lielu sāsniedzis. It kā jau tā devītā nekas nav, bet vēlme pēc kaut kā jauna, kaut ko mainīt, ir liela.

Mazsalacas labā noteikti vajadzētu piebremzēt šo promēšanas tendenci, citādi var gadīties, ka Mazsalacā vispār vajadzētu vidusskolas klasi likvidēt, un tas jau būtu bēdīgi. Skola ir pilnīgi normāla un laba – agrāk taču neviens negāja nekur prom un tomēr labas augstskolās iestājās un izstudēja. Skolotāji taču arī šodien ir gandrīz tie paši.

Bet jauniešiem ir tāds uzsvars – visi iet prom, ko tad es te palikuši? Tomēr, ja ir vēlme sevi kaut kā pilnveidot, aiziet uz kādu novirzienu, tad ir vērts padomāt. Ir jaunieši, kas grib vienkārši tikt prom no vecākiem, no mājām, sākt baigt patstāvīgo dzīvi. Citi aiziet, lai tikai aizietu, – kā nu kurš. Nezinu, kā to novērst, tomēr no jauniešu viedokļa šo lietu atbalstu, jo zinu, cik daudz iespēju tas paver.

ĀBOLA CTRA PUSE

Kā uz šo tendenci rāgūs mācību dajas otrā puse – skolas vadība, skolotāji, direktori?

Pārgaujas ģimnāzijas direktors ULDIS ĀBELĪTIS ir piesardzīgs, atbildot uz jautājumu, vai skolēnu plūšana no skolas uz skolu ir vērtējama pozitīvi vai negatīvi.

– Acīmredzot mēs Valmierā šiem jauniešiem spējam nodrošināt lielāku piedāvājumu, tāpēc viņi brauc pie mums mācīties.

Gārākā sarunā par situāciju Mazsalacas vidusskolā iesaistījās skolotājas VALDA SINICINA, IVEJA JĀTNIČE, DZINTRĀ GRANTINA, BAIBA MĒLKE, kā arī skolas direktore INESE BĒRŽINA.

Kāda ir reālā situācija? Vai var redzēt, ka šī problēma ir strauji saasinājusies?

So problēmu noteikti nevar vērtēt viennozīmīgi. Procentuāli pēdējo pieci gadu laikā nevar teikt, ka absolventu skaits vidusskolā samazinās. Atšķirība ir tā, ka tagad, mainoties izglītības sistēmai, vidusskolas nav vienādas, bet ar dažādām programmām. Mēs piedāvājam trīs izglītības programmas: vispārizglītojošo, lai sagatavotu skolēnus augstskolai. Lai sertifikāti, ko viņi iegūtu, būtu derīgi pēc iespējas vairākās augstskolās.

Tad ir matemātikas / informātikas programma, kā arī sociālais virzīns.

Valsti ir priedze, ka katrā klase apgūst savu programmu, taču ar mūsu pašreizējiem resursiem mēs nevarām nodrošināt trīs vidusskolas klasses. Klasē būtu jābūt no 15 līdz 30 skolēniem, mums vienkārši nav tik daudz. Lielās skolas, protams, to var nodrošināt, līdz ar to viņiem var būt vairākas izglītības programmas.

Viss ir atkarīgs no paša skolēna – daži patiesām pirms augstskolas vēlas papildināt zināšanas kādā īpašā jomā, arī mūzikas vai mākslas novirzienā. Bet mums ir arī ziņas, ka daļa bērnu mācās citur, lai vienkārši būtu prom no vecākiem. Arī vecāki dažākt nozēlojuši, ka aizlaiduši bērnus mācīties citur.

Kādas ir iespējas atvērt, piemēram, mākslas vai valodu novirziena programmu Mazsalacā?

Lai atvērtu vēl kādu programmu, mums tomēr ir nepietiekams skolēnu skaits. Bet aizvietot kādu no esošajām – sarežģīti, jo mūsu skolai ir zināmas tradīcijas šo novirzienu izvēlē, tos mēs gribētu arī saglabāt. Matemātikas novirzieni mums ir iegājies jau vestureiski. Mums jau pamatskolā skolēni gatavojas matemātikas olimpiādēm, augstskolās daudzi vēlas apgūt datorzināšus un ekonomiku. Viņiem tas matemātikas eksāmens tur labi noder. No mūsu skolas daudzi arī iegājuši pa matemātikas līniju.

Atiecībā uz valodām mums ir tā: lai piedāvātu plašāku valodu mācību izvēli, mums nav ne speciālistu, ne arī skolēnu skaits to pašlaik atļauj, tomēr piedāvājam angļu, krievu, vācu un norvēgu valodas apguvi.

Jāspēlē mazākumā

Nu, protams, vidusskolēnu aiziešana negatīvi iespaido skolas dzīvi. Ir joti liels pamatskolēnu īpatvars. Arī skolēnu pašpārvaldē jāliek skolēni jau no astotās, devītās klasses. Viņiem nav vēl tādas prasmes ne organizēt, ne vadīt. Vidusskolēns tomēr ir varošāks un zinošāks.

Vai skolai ir padomā kāds plāns, kā vidusskolēnus tomēr paturēt?

Pamatām vajadzētu atradināt no domas, ka

mazpilsētā skola ir kultūras un izglītības centrs. Skolai būtu jānodarbojas tikai ar mācīšanu pēc stāngri noteiktas programmas. Un ārpusskolas klubi, sekcijas, sabiedrības u.c. aktivitātes – tur vajag speciālistus, kuri to profesionāli dara.

Ir joti izplatīta tāda doma (jau no padomju laikiem), ka skola ir vieta, kur varēs visu: izdejoties, izballēties, izsportoties. Tas tāpēc, ka nav jau tās aktīvās videos ārpusskolas. Toties Valmierā ir tādas ie-spējas – kaut vai peldbaseins.

Mums tagad tā vairs nenotiek, ka skolā pieved kātētā, baletu vai kādu citu izklaidi. Ir jābrauc kaut kur speciāli, un tas atkal maksā. Mācoties Valmierā, tomēr nevajag pēc katras izklaides kaut kur speciāli braukt.

Ne tikai skolas vaine

Un vēl jau ir viena problēma. Skola tradicionāli ir vieta, kur strādā sievietes. Mazsalacas vidusskola nebūt nav izņēmums. Ministru kabineta noteikumi paredz, ka skolēniem skolā stundās un ārpuss tādām var "uzticēt" tikai cilvēkam ar augstāko pedagoģisko izglītību. Tā nu tehniskie pulcīni – trases automodelisma, lidmodelisma, "viršķīgie" sporta pulcīni – modernās cīņas, futbols utml. cieš no vīriešu ar augstāko pedagoģisko izglītību trūkuma vai arī viņi skolā strādā gandrīz par velti uz savu entuziasma rēķina.

Mūsu pilsētas vide ir tāda, kāda tā ir. Mēs nevarām sacīt, ka darba vietu skaits pieauga un uzņēmējdarbība attīstās, jo tās nav. Skola viena ar šo procesu – skolēnu aizplūšanu – cīnīties nevar. Skumīgi, bet vienās laikam arī tas, ka mazliet trūkst patriotismu.

Ja mēs tomēr nodrošinātu tādu programmu, kas spētu piesaistīt arī skolēnus no citām pilsētām, tad skolēniem būtu jānodrošina šeit arī dzīvesvieta, un pašreiz skolas budžets neko tādu mums neatļauj. Arī skolotāju štata vietu trūkums ir saistīts ar to, ka būtu jānodrošina dzīvesvieta. Domē esam teikuši, ka mums trūkst vizuālās mākslas, matemātikas, mūzikas, svešvalodu skolotāju, bet reāli nodrošināt skolotāju ar dzīvesvieta neesot iespējams. Pašlaik mums noteik pedagogu maiju, bet kurš tad nāks uz vietu, kur viņam nav kur dzīvot? Arī mācību praktisko materiālu atjaunošanai līdzekļu mums pašlaik stipri trūkst.

Attīstības gaitu ietekmē grūti

Tomēr nevajag šo situāciju lieki dramatizēt, jo, lai arī bēri aiziet, tā tomēr ir arī vecāku izvēle un atbilstība.

Vai jūs paši arī mēģināt runāt ar bērnu, kaut kā pārliecībāt par palikšanu Mazsalacā?

Jā, runājam. Esam skolēnam sacījuši: "Tu mums esi vajadzīgs pašpārvalde", kā arī to, ka vispārizglītojošo programmu mācīties citur nav jēgas. Nevar teikt, ka tur rezultātu nebūs, bet tos taču var iegūt tepat, tikai ar mazākiem ģimenes materiālajiem ie-guldījumiem.

Turpmāk skolēnu skaits mums ar katru gadu samazināsies. Un nākotnē droši vien paliks tikai viena vidusskolas klase ar vispārizglītojošo programmu. Tiem, kas gribēs specializēties, nāksies meklēt vidusskolu citur. Mēs esam pārdzīvojuši skolēnu aiziešanu, bet mēs arī vienlaikus priečājamies, ka viņi ir tik labi izskoloti, ka spej mācīties tālāk sev interesējošo lietu un iestāties prestižās, labās augstskolās.

izņemts rekordskaitis tīklu, zināms darbs ir veikts: «lielā zīve» ir nedaudz pabaidīta, un lai Dievs dod, ka arī nākotnē zivju populācijas sargātājiem uz nelikumīgiem tīkliem un zvejniekiem nāktos uzskirties daudz mazāk – ne tādēļ, ka tie otrie būtu kļuvuši viltīgāki, bet gan – saprātīgāki.

Stāsti un atmiņas no pārpilnības raga

Lielākā mūža daļa šim vīram pagājusi Mazsalacas apkārtnē, piedzīvoti Otrā pasaules kara gadi, izsūtījums, un tomēr Mazsalaca ir bijusi vieta, kur atgriezties arī pēc tiem.

Jums tāds cienījams vecums, es saku. Nav vairs daudz tādu, kas jūsu vecumā vēl tik skaidri un labi atceras savu dzīvi!

Vēcā vīra sejā parādās viltīgs smaids – visas sarunas laikā šo smaidu vīpa sejā pietīksēju vēl tikai dažas reizes – vairāk gan stāstot par savu ģimeni, bērnības un jaunības gadiem.

– Zini, ar to vecumu man ir tā: bija gan vienreiz viens tumšs un vējains rudens vakars, kad tā Kaulainā ar sirpi nāca garām arī mūsu mājai. Viņa jau bija apstājusies pie durvīm, rokā lielā Grāmata, kur visu vārdi sarakstīti. Te pēkšņi kāds vīpu pasaucha, un šī tā strauji pagriezās uz saucēja pusī. Un pa to laiku vējš tai Grāmatai -živiks- to lapu, kurā mans vārds stāvēja uzrakstīts, pārķīra prom. Tā nu šī aizgāja tālāk. Bet tas labākais ir, ka inventarizāciju tajā Grāmatā tikai ik pa 25 gadiem taisot!

Varens tēva dēls

Ivars Riekstiņš ir dzimis 1921. gadā.

– Uzaudzis esmu tagadējais Ramatas pusē, "Tiliku" mājās. "Tilikas" ir mātes mājas, tēvs šeit ieprečejās. Mēs mājā ar visiem strādniekiem kopā bijām kādi 40 cilvēki – lieli saimnieki. Bērnība, jaunības gadi pagāja skaisti. Tas bija labs laiks. Strādājām gan palaidības, gan labus darbus. Mēs ģimenē bijām trīs bērni. Pirmais 1919. gadā dzima meitēns Ilze, tas gan ātri nomira, tad 1920. gadā dzima māsa Melita, un 1921. gadā es. Nu māsa man ir stipri vecāka par mani.

Kā stipri vecāka, vai tad viņa nepiedzima 1920. gadā?

– Nuja, vesela gada starpība taču! (Un atkal Ivara acīs jautrā ugunīgi.)

Tepat 1929. gada rudenī abi Līču skolā gājām.. Šešus gadus nomācījos Līču skolā, pēc tam aizgāju uz Priekuļu lauksaimesības vidusskolu. Tur sabiju četrus gadus. Kad atnācu mājās, sāku "urķeties" pa "Tilikām". 165 ha zemes bija ko apsaimniekot.

Tēvs Arnolds divdesmito gadu beigās bija Mazsalacas pagasta vecākais, mīra 1940. gadā.

Vai atcerieties trīsdesmit ceturto gadu un valsts apvērsumu?

– Atceres gan. Taisni tad jūtamas pārmaiņas nebija. Tika likvidēti daudzi preses izdevumi, bet tā nekas sevišķi nemainījās.

Bet lauksaimesīcība taču it kā uzlabojās?

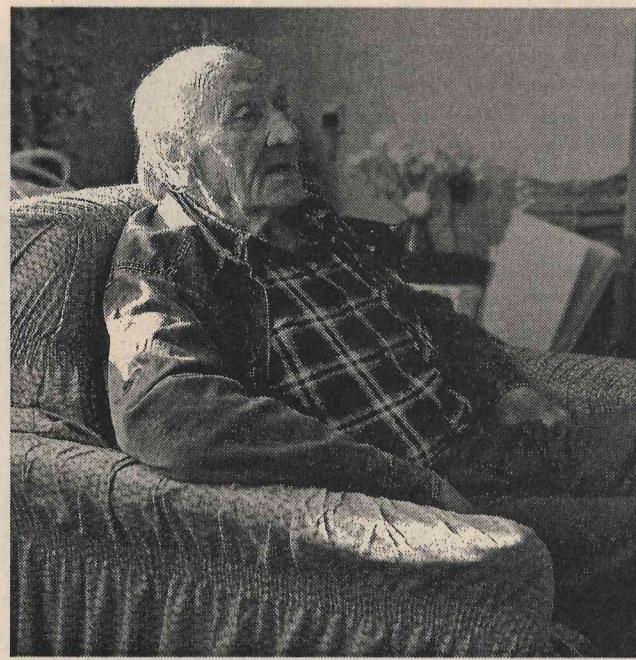
– Nenoliedzami. Pirms tam bija daudz bezdarbnieku, bet tajā pašā laikā trūka strādnieku. Tie tika ievesti pirms 1934. gada maija. Lielākoties no Polijas, Igaunijas, Lietuvas. Bet pēc apvērsuma bezdarbs strauji samazinājās. Valsts piedāvāja darbu. Ja no darba atteicās, tādiem bezdarbnieku pabalstu nemaksāja.

Ko tādu tad valsts piedāvāja?

– Lielākoties strādāt uz būvēm un mežā. Bezdarbnieki skaitījās divas šķiras. Parastais un intelīgentais bezdarbnieks. Parastajam maksāja vienu latu pabalstu, intelīgentam, kam bija izglītība, – divus latus. Atceres, kā viņi būvēja dzelzceļu uz Rūjieni. Vēl bezdarbnieki taisīja ceļu pie pie-notavas kalna, noraka to slīpu. Senāk to sauka par Hincenberga kalnu. Tur varēja izsmieties, kā tie bezdarbnieki raka: iedūra zemē un tad stāvēja un žāvājās! To, ko varēja nepilnā standā padarīt, dienā nepadarīja. Bet pēc apvērsuma gan cilvēki bija spiesti kārtīgāk strādāt. Algas nevienam nebija lielas, bet cilvēki strādāja un iztika.

Dzīve mežā

– 1943. gada rudenī mani iesauca vācu armijā. Tiku iedalīts F319 bataljonā. Tad man, Krievijā esot, tika salauzta kāja un pēda. Nokļuvu slimīcā, pēc tam mani aizsūtīja uz veselības uzlabošanas rotu Rīgā.



IVARS RIEKSTIŅŠ. Ja tikai pavaicā, tad atmiņu pavedieni ritinās raiti kā kamolītis.

Mūs veda uz Bolderāju, bet mēs divi no tās grupas aizlaidāmies uz Olaini, pie sava vecā 319. bataljona. Un no turiences tiku atvainījumā un tā arī atpakaļ karot vairs neaizbraucu.

Pirms tam mūs gatavoja tam, ka dzīvosim mežā. Mežabrālis esmu bijis. Veda ieroču, patronas, granātas. Tad 1944. gada septembrī mēs tā arī sākām dzīvot – mežā. Bijām kādi 12 vīri.

Slēpāmies, rakām bunkurus, cēlāmies no vietas uz vietu. Dzīvojam klusu visu laiku. Bija doma, ka reiz vajadzēs pašīdzēt sabiedrotajiem. Ka šie mūsu sabiedrotie – angļi un amerikāņi, kas sita vāciešus, Vācijai kapitulējot, ies tālāk uz Krieviju un Maskavu. Bet šie mūs nēma un piešmauca kā mazus kakēnus. Nekur! Vācija kapitulēja, bet viņi tālāk negāja. Un tā mēs palikām mežā sēdot. Mums bija arī radioaparāts, ko klausījāmies katru dienu. Starp citu, es biju arī rotas tulks. Tulkoju no vācu valodas.

Kā iemācījāties šo valodu?

– Tēvs un māte ar mums mājās runāja tikai vāciski, lai mēs iemācītos valodu. Tēvs bija beidzis Rīgas reālskolu, māte – vācu meiteņu vidusskolu. Mācēju arī krieviski un igauniski. Kazahstānā iemācījos arī lie-tuviešu valodu, jo sanāca būt kopā ar lie-tuviešiem. Nu, un tad, to radio klausoties, es visu sapratu un varēju patulkot arī ciemiem. Tagad gan vairs neko vāciski nevaru parunāt. Vārdu trūkst.

195 cm un 45 kg

– Nokļuvu Tālajos Austrumos, Amūras apgabalā. Jau pirms izsūtīšanas mani paņēma un iebāza izpildkomitejas bunkurī Mazsalacā. Tur mēs bijām diezgan daudzi. Tad veda augšā Sniedzēnkalnā, tur kantoris viņiem bija. Tad ar smago mašīnu aizveda uz bāniša staciju un kopā ar ciemiem vagonā iekšā! 1949. gada 17. aprīlī iebraucām Amūrā. Un no turiences mēs joti daudzus paņēma uz sovhozu. Tur sāku strādāt zāģētavā.

Jūs ģimene bijāt kopā?

– Jā, visi kopā. Tad vairs neatdalīja. 1951. gada janvārī mani arestēja. Divos cietumos biju. Pratināšanā atrados čekas cietumā, tad uz cen-

trālo cietumu pārveda, bet vēlāk nosūtīja uz Kazahstānu. Kad skolotājs Stalins nomira, tad kļuva labāk.

Nē, nu nevar jau teikt, ka tik traki bija. Dzīvs biju. Lielākoties strādāju šahtā, vara rūdu raktuvēs. Tad es vēl biju metru un deviņdesmit piecus centimetrus garš, bet svars man bija 45 kilogrami. Kauli un āda! Bet pēc Stalina nāves es vairs nestrādāju, biju invalīds. Gāju ar diviem spiekieni. Neiļi pēc tam arī atgriezāmies ar māti un māsu Latvijā.

Atbraucām 1957. gadā. "Tilikās" gan mūs iekšā vairs nelaida. Apmetāmies Mazsalacā, un es iesāku strādāt tekstilfabrikā. Tad, gandrīz divus gadus nostrādājis, aizgāju uz meliorāciju, kur arī visus padomju laikus palīdz pensijai esmu strādājis.

Sava ģimene

– 1959. gada vecgada vakarā apprecējos ar Ritu. Nu, varēja varbūt dabūt drusku jaunāku, bet nebija vairs tādas vēlēšanās. (Ivars atkal šķelīgi smaida.) Viņa ir tikai 15 gadus jaunāka par mani. Ritai arī ve- cāki bija izsūtīti, māte atgriezās, tēvs palikā Amūrā.

Piedzima mums divi meitēni – Ima un Līga. Interesanti mums notika pirmā meitēna vārda došana. Nu nekādi nevarējām izšķirties, kā tā lai viņu sauc – viens grib tādu, otrs šātādu, vienoties nevar. Bet bērs tak ir jāpierēgistrē! Darīšu tā: iešu pa ielu uz priekšu, un kurš pirms nāks pa ielu pretī, tam paprasīšu, kā lai to bēru nosauc. Bet tu traumā – neviens nenāk! Apstājos pie kulturas nama – tur logā afišā "Dzied Ima Sumaka". Nu, protams, ka vārds būs Ima! Tā arī neviens cits tajā dienā man pretē nevāca, līdz pat pašā izpildkomitejai. (Smēj.) Es vēl ilgus gadus dabūju ciest, ka ielicis skukīm tādu vārdu, kura nav kalendārā!

Priekšnieks meliorācijā

– Kad aizgāju no tekstilfabrikas, jauna darba vieta vēl nebija salūkāta. Gāju uz dažādām vietām, kur kādi pazīstamie bija. Pēc, laika sāku strādāt drenu brigādē. Gribēja man iedot brigadieru darbu, bet man kopš mācību laika tā lieta bija aizmirsusies, tāpēc divus gadus strādāju, vienkārši liekot drenāžu, pēc tam gan kļuvu par brigadieru. Darbs ļoti patika. Brigādē strādāja līdz 50 strādniekiem. Darbs bija Valmieras un Limbažu rajonā. Un tad mani Mazsalacas kolhozā par melioratoru iecēla.

Dakteru stāsti

– Tāj laikā es briesmīgi pīpēju. Pa 3-5 pačķīpām dienā! Beidzot, kad, kolhozā pa trepēm augšā kāpjot, elpu nēma ciet, tad nobījus un pārgāju uz divām pačķām par dienu. Bet tad nēmu un salauzu kāju. Dakteris draudēja – būs jāurbī papēdī caurums, bet tev jau narkozē nedosim, tev pietiks ar vienu kārtīgu "nopīpēšanos"! Vienu dienu tas pats dakteris ie-nāk pie manis un saka: „Tu tagad nopīpē vienu cigaretti, tad vākarā vēl vienu, bet tad gan vairāk ne!“ Mēs tā izrunājāmies, un es kā sviedu to pīpēšanu nost, tā kopš tās dienas pīpējis neesmu! Nav jau tā, ka pēc tam nav gribējies, bet kaut kā to gribēšanu pārvarejū.

Dzert arī nedzeru vairs. To man viena daktere aizliezda, jo vajadzēja lietot zāles, kas ar šābi nu gaigī kopā negāja. Kad atnācu pārbaudīties, daktere priečīgi smaida – tev veselība labi turas! Un tad es tā noteicu: var jau būt, ka būtu bijusi vēl labāka, ja būtu ar' kādu graķīti pa reizei ie-rāvis... Tad gan daktere sadusmojās un tā diktē uz mani noteica: „Ko tu muldi, tā nu gan nemēdz notik!“ Nu tad es arī likos mierā un vairs nedzēru.

Priekšpusdienas stundu, kad ciemojies pie Ivara Riekstiņa, nomaina vēls pusiņlaiks, tomēr joprojām stāsti un atmiņas vejas kā no pārpilnības raga. Uz manu ieteikumu, ka viņam vajadzētu rakstīt memuārus, Ivars tākai nosmej: „Jā, interesanta man tā dzīve...“ Un tomēr varbūt? Šeit pieminēts tikai mazumiņš no visa – gribat dzirdēt vairāk, atliek tikai mīli viņam uzprasīt!

«MAZSALACIETIS» JAUTĀ

Kā parasti tiek svinēti valsts svētki Mazsalacā?

Atbild DACE JURKA, kultūras centra vadītāja

– Mazsalacā 18. novembri svinam jau kopš neatkarības gadiem. Šajā dienā mums ir zināmas tradīcijas, kas ipaši nemainās: dienā vienmēr ir svinīga tīkšanās, tas ir pasākums, kurā skan cildinājums cilvēkam, darbam, mazsalacietim un Latvijai. Ja ir, tiek apsveikts Mazsalacas Goda pilsonis. Tad seko eku-meniskais dievkalpojums Sv. Annas baznīcā. Pēc baznīcas visi uz kādu mīklī sapulcējas Varoņu birzītē, iedēdz pa sveci, mācītājs saka uzrunu. Vakarā kultūras centrā notiek koncerts.

Arī šogad programma sevišķi neatšķirīgas.

Ir, protams, dažas lietas, kas būs atšķirīgas. Šogad, piemēram, Skānkalnes pagasts ir izteicis vēlmi piedālīties mūsu pasākumā. Cītus gadus viņi rīkoja paši savu pasākumu 17. novembra vakarā. Arī viņiem

ir bijuši konkursa noslēgumi un apbalvošana par sa-koptāko sētu.

Sogad valsts svētku dienā notiks pašdarbnieku koncerts Mazsalacā. Dziesmu svētkos guvām joti labus rezultātus, un 18. novembri ir paredzēts tā jauki to visu atcerēties. Piedālīsies dziedātāji un dejotāji no skolas un KC kolektīviem. Ir arī paredzēts sveikt dažus jaunos cesonus – vairāki Skānkalnes mākslas skolas bērni ar saviem darbiem Taivānā ir ieguvuši atzinības un godalgas konkursā. KC joti gribētu, lai šiem jauniešiem tiktu pasniegtas atzinības šajā vakarā.

Visam tam blakus Aleksejs Koziņeps gatavo izstādi, kurā būs apskatāmas viņa fondos esošas fotogrāfijas par Mazsalacu un mazsalacieti.

Arī 11. novembri, Lāčplēša dienā, Mazsalacā notiek dažādi pasākumi. Pagājšad aizsākās tradīcija

11. novembrī no skolas iet lāpu gājiņā līdz Varoņu birzītei. Pēc tam ir koncerts – gan skolēniem, gan arī visiem mazsalaciem. Pagājšad zāle bija stāvgrū-dām pilna! Personīgi gribas teikt, ka uz dažu labu jaunieti šis 11. novembris atstāj spēcīgāku iespādu nekā 18. novembris.

Pērš šis pasākums sanāca vairāk izglītojošs, šo-gad būs vairāk tematiski izklaidējošs – esam uzaicinājuši levu Akurāteri un Ilzi Grunti.

Atceroties iepriekšējos "novembriņus", kā joti jauku un izdevušos gribu minēt 80. svētku gadskārtai par godu sarīkoto pasākumu, kas bija joti plašs, ar ciemiņiem no Igaunijas – igauņu kori. Arī Mazsalacā vidusskolai bija jaunks pasākums, uz zāles grīdas bija izveidota milzīga Latvijas kontūra no zālajiem augiem. Dziedāja zēnu koris. Man liekas, tas bija fantastisks pasākums.

Un kas pašai Mazsalacas svētku rīkotāji visvairāk patīk 18. novembri?

– Nezinu, vai varu teikt, ka patīk... ja es nebūtu ie-saistīta svētku gatavošanas procesā, ja nevajadzētu domāt, ko piedāvāt sabiedrībai, joti gribētu šajā vakarā.

nā aizbraukt uz Rīgu. Uz uguņošanu arī, bet varbūt vēl vairāk būt klāt tajā mīrkī, kad cilvēki iziet ielās, no-tiek svētku parādes. Sajust to gaisotni.

– Bet, tā kā man vienmēr svētku dienas ir darba dienas, tad jau kādus padsmīt gadus nav sanācis aizbraukt uz Rīgu astonpadsmītājā.

Grūti ir arī visu laiku izdomāt, KĀ DĒL, cilvēks būtu gatavs iziet no mājas. Kas piesaista cilvēku? Un tad bieži vien sanāk, ka tas pašdarbnieks – kaut vai mazais skolnieks, kas dejo, dzied un piedalās pasākumā

Vasaras koncerttūres atmiņās

Kamēr Mazsalacas kultūras centrā vēsā oktobra vakarā izskanēja daudzveidīga un dziesmām bagāta koncertprogramma, koristu rindās virmoja gaisā užundītas siltas atmiņas par jauko vasaras koncerttūri Slovākijā.

21. oktobra vakarā Mazsalacas kultūras centrā tautas dziesmas nomainīja džeza ritmi, koncerta izskanā atkal pārskarojās uz koru klasiku. Koncertā piedalījās koris "Salaca", kā arī kori no Dzērbenes un Taurenes. Arī "Salacas" diriģentes Ilzes Krūmiņas vadītāis vokālais ansamblis no Valmieras bija klāt un atcerējās savus vasaras piedzīvojumus koncerttūre pa Slovākiju. Viņi bagātināja koncertu ar tautasdziešumu un džeza/populārās mūzikas programmām.

Lai arī klausītāju bija sanācis krieti mazāk nekā pašu dziedātāju, tas, šķiet, netrauceja vasaras atmiņas izdziedāt ar prieku un ar lepnumu parādīt klausītājiem.

— Jūtos gandarīta, — atzīst diriģente Ilze Krūmiņa. — Koncerts tomēr ir izdevies. Ľoti liels sasniegums ir arī tas, ka koncertprogrammu esam iestudējuši pašu spēkiem.

Atmiņas

Šovakar manās atmiņās mēs stāvējām uz tās skatuves, kur dziedājām Slovākijā. Toreiz atbildības sajūta bija joti liela, daudz mēģinājām, un laikam arī tāpēc ovācijas bija lielas. Džeza programmai īpaši, arī koris slovākiem joti patika — dziedājām latviešu tautasdziešumas. Interesanti viņiem likās latviešu tautas tēri.

Diriģente arī centusies iespēju robežas tulkot slovākiem un nedaudz pastāstīt par katru no tautasdziešumām.

— Man patīk reklamēt latviešu kultūru un mūziku, izlaisti interesantākās tautasdziešumas, ko parādīt ārziņiekim, — saka Ilze.

Arī vokālā ansambla dziedātā tautasdziešumu programma tovakar, tāpat kā Slovākijā, tika atdzīvīnāta ar kustībām un improvizētām dejām.

Ilze stāsta, ka Slovākijas brauciens esot briedis diezgan ilgi. Kādus trīs gadus — jau tad, kad Ilze diriģējusi Dzērbenes un Taurenes korus. Bet naudas grūtību dēļ nekad neesot tā īsti līdz idejas realizācijai nonākuši. Dzērbenes koris šoreiz esot bijis pirms kūdītājs, un, kad arī „Salacas“ koris teicis jāvārdā, tad viss pamazām nokārtojies un brauciens noticis.



Diriģentes gaitas

Ilze Krūmiņa ar kori "Salaca" strādā jau otro sezonu. Diriģentei ir pārsteidzoši liela pieredzes bagāža, jo ar koriem viņa sākusi darboties jau 15 gadu vecumā.

Vēl Cēsu mūzikas vidusskola mācīties, viņa no bijušās skolotājas pārņemusi Cēsu senioru kori "Abelle". Pirmajā kursā Ilze tikai mazliet pielikusi roku kora vadīšanā, bet jau otrajā kursā, skolotājai aizņēmēja pensiņu, viņai tīcīs viss lielais kora vadīšanas pienākums.

Līdz kora "Salaca" diriģentes gaitām viņa paspējusi vadīt gan piecgadīgu bērnu ansamblī, jauniešu un videjās paaudzes, gan arī daudz cienījama gadaaguma dziedātāju korus. Pašlaik viņa Valmierā va-

da arī vokālo ansamblī, kas apvieno vairākas dziedātāju vienības.

— Pašlaik vokālā ansambla pamatsastāvā ir meitenes, tomēr, ja gadās kāds puisis, tad veidojam programmu jauktam sastāvam, — saka Ilze Krūmiņa.

Viņas vadītāis vokālais ansamblis bija līdzīgi uz Slovākiju ar džeza un tautasdziešumu programmu.

Milzīga pieredze?

— Nu, pieredze tiešām man ir, — smej Ilze. — Man Mazsalacā patīk. Visi ir joti pretimnākoši — gan dziedātāji, gan apkārtējie cilvēki. Man patīk arī tas, ka šeit ir daudz gados jaunu seju. Korī ir dažāda vecuma cilvēki, bet visi māk joti labi sadzīvot. Un kas pats galvenais — visi spēj draudzīgi vienoties dziēsmā!

Nākotnes plāni

— Lielākais projekts būs ar kori šeit pat Mazsalacā. Uzvedīsim Ziemassvētku stāstu, kur būs daudz Vilņa Daņileviča mūzikas, viņš pats arī līdzdarbosies un būs pianists. Būs modernas dziesmas, Dace Jurka veidos režiju. Ugunsristības sāksies tad, kad dziesmām liksim klāt kustības. Nekad vēl tā neesam darījuši, tomēr cerams jau, ka viss izdosies, — aizrautīgi stāsta diriģente.

Atliet tikai novēlēt korim "Salaca" veiksmīgu un jauku Ziemassvētku programmas veidošanas periodu, kas, pēc "Mazsalacieša" novērojumiem, tik tiešām jau rit pilnā sparā — jau 5(!) minūtes pēc Slovākijas brauciena atceres koncerta diriģente bija rokā mape ar Ziemassvētku dziesmām, kas tika kopā ar pianisti M. Švīki zinākā aplūkotas un iespēlētas!

Latvijas Kultūras fonda Mazsalacas novada kopai — 15. gadskārta!

Šī apāļā jubileja kopai aprīt 22. novembrī. Kādi bijuši šīs nevalstiskās organizācijas darbības gadi? Svetku reize uz tiem atskatās kopas vadītāja Nellijs Nurmikā.

Sīs laiks ir bijis trauksmains. Atmoda, Tautas frontes laiks. Arī mēs centāmies būt noderīgi — ar grāmatu ziedojušu akciju palīdzējām robežsargiem. Sappojām par izstāžu zāli, pat tika izveidots projekts, lai rekonstruētu ēkas galu Rīgas ielā 1. Taču tā nebija pilnētās prioritāte.

No tiem deviņpadsmit, kuri mēs sākām šo darbību, šodien vairs esam tikai astoņi. Klāt nācis viens koledžas students.

Vairāki aktīvie darbojasi un kopas sācēji — skolotājs Uldis Dreimanis, glēznotājs V. Ločmelis, dārznieks Ēriks Pudele un tautas dailamata meistare Alīma Podniece — jau devušies tai saulē. Dala aizbraukuši no Mazsalacas darba meklējumos.

Kopas dalībnieku radošā aizraušanās bijusi dažāda: glezniecība, novada izpēte, aušana u.c. rokdarbi. Vairākus gadus, līdz pat muzeja dibināšanai 1998.g. pārziņājām koktēlnieka Valtera Hirtes memoriālās istabas. Kopā ar mākslinieku dzīvesbiedri Elziņu organizējām atklāto durvju dienas, Mākslas dienas u.c. tradīcijas. Taču par galveno kopas darbības formu un virzieni izvērtās dzimtu ciltskoku izpēte sadarbībā ar Jāni Plūksnu.

Sākumā izstādes varējām organizēt tikai vasaras mēnešos, kad telpas nevajadzēja māksliniecisko

pašdarbības kolektīvu mēģinājumiem kultūras nama mazajā zālē.

Sekmīgi un radoši interesanti bija tie gadi, kad sadarbojāmies ar rajona un novada skolām, organizējot Salacas pasaku, domrakstu, dzeju un vienīcīlienīgu konkursus un to apbalvošanu. Kā jums tagad klājas, mūsu putnēni — konkursanti?

Aktualitāti un nepieciešamību izjutām, uzsākot realizēt ideju par lauku koru salīdojumiem. Mums atsaucās un skati — konkursu (1994.g.) atklātātābraucu pats maestro Raimonds Pauls. Priečajos, ka šo mūsu sākto tradīciju turpina Mazsalacas kultūras centrs!

Gadu gaitā organizēti vairāku Skaidrītes Kaldupes un Ata Slokas grāmatu atvēršanas svētki sadarbībā ar izdevniecībām. Paldies Inārai Blūmai, Agrītai Putniņai, Vijai Gādigai, Maijai Reinvaldei un pilsētas pašvaldībai!

Daudz darba ieguldīts, veidojot ievērojamo novadnieku atceres:

* koktēlnieka V. Hirtes 85 gadu jubileju (1998.g.) ar bīrvīdabas izstādi un uzvedumu vecā depo laukumā Mazsalacā, piedaloties vieskolektīviem;

* latviešu Pirmo vispārējo Dziesmu svētku uzvarētāja, diriģenta Pētera Hincenberga 170. dzimšanas dienu (2002.g.) ar piemiņas koncertiem Sv. Annas baznīcā Mazsalacā, diriģenta atdusas vietā un zem simtgadīgajiem ozoliem pie vecās Draudzes skolas Skāņkalnē, dziedāja politiski represēto vīru koris "Baltie bērzi".

Beidzot, 2000. g. 18. augustā ar LKF un pilsētas domes gādību Mazsalacā atklāja LKF Ziemelvidzemes biroju, kurā atvērta pastāvīgā ekspozīcija dzimtu ciltskoku izstādes ciklam "Mīlestība nekad nebeidzas". Līdz ar to mājvietu iegūst KF Mazsalacas kopas lauds.

2005.g. 17. augustā, atzīmējot Ziemelvidzemes biroja darbības 5 gadus, ar Valmieras rajona padomes atbalstu Mazsalacā notiek konference par ģimeni, dzimtu un tās nozīmi kultūrā. Pulcejas dzimtu pārstāvījumi.

Latvijas Kultūras fonda Ziemelvidzemes birojā Mazsalacā, Baznīcas ielā 14, jau piektā gadu skatāma novada seno dzimtu ciltskoku izstādes "Turpinātāji" pastāvīgā ekspozīcija no cikla "Mīlestība nekad nebeidzas". Šī izstāde ir stāsts par šo dzimtu vairāku paaudžu nozīmīgu devumu kultūrā, mākslā, sainmīciskajā dzīvē ne vien Mazsalacas novadam, bet visai Latvijai un pat aiz tās robežām.

Izstādē ir iespēja iepazīties ar Ārgalu, Būmanu, Bērzinu, Blāku, Daugulu, Hincenbergu, Ores, Pēksēnu, Škobu, Tūteru, Vidovsku, Zilpaušu — Zālīšu un citu dzimtu vēsturi un tās turpinātājām.

Bagāts informatīvā vizuālais materiāls aplūkojams pie Nikolaja Dauguļa, Latvijas pirmās brīvvalsts laika Mazsalacas galvas, dzimtas koka. Te arī viņa dzimtas turpinājums — ievērojami ārsti, kirurgi un nozīmīgi sabiedriskie darbinieki. Tāpat citos Dauguļa "koka" atzaros ir mākslinieki un citu profesiju ievērojami cilvēki.

Te arī ziņas par Kasparu Dauguli — dzējnieku, „Pēterburgas Avīžu“ dzejas nodalas vadītāju.

Īpašu interesi izraisa latviešu Pirmo vispārējo Dziesmu svētku (1873.g.) uzvarētāja, Mazsalacas vīru kora diriģenta Pētera Hincenberga dzimta un tās turpinātāji. Viņa mazmazmeitas — Zīle Dumpis un Maija Volfa vairākus gadus jau sniedz atbalstu konkursos ar savas dzimtas balvu.

Kopas labo darbu sarakstā ir arī piemiņas akmens atklāšana latviešu pirmajai dramaturgei Marijai Pēksēnai Ramatai uz Nuķu pusmužas noras (1990.) sadarbībā ar vietējo saimniecību un Ramatas pagasta valdi.

LFK Ziemelvidzemes birojam un KF Mazsalacas novada kopai izveidojusies vairāku gadu tradīcija — pulcēt dzimtas saietos Jāņu ieligošanas laikā.

LFK Ziemelvidzemes birojs nozīmīgā jubilejā siveic kopas daļībniekus, sadarbības partnerus, sponsorus un draugus! Bez jūsu draudzīgā atbalsta un pašaizlīdzības izstādes cikls "Mīlestība nekad nebeidzas" nebūtu izveidojies par nozīmīgu un bagātu kultūrvēsturisku vienību. Sirsnīga pateicība maniem lieliskajiem palīgiem Guntai Jēkabsonei, Agrītai Putniņai, Mirdzai Paeglei un Mazsalacas pilsētas un novada pārvaldībām.

Draudzību, sadarbību un atbalstu arī turpmāk vēlot —

jūsu NELLĪJA NURMIKĀ, LKF Mazsalacas novada kopas vadītāja

Ziedotprieks

Oktobra beigās Mazsalacā viesojās Hanss Johāims Švolovs, Valmieras rajona sadarbības koordinators no Gātēlo pilsētas Vāciā. Viņa vizītes mērķis bija iepazīties ar vāciešu saziedotās naujas izmantojumu Mazsalacas jaunajā bērnudārzā.

Šo naudu bērnudārzās izmantojis mēbeļu iegādei — gultījām, skapīšiem u.c. bērnudārza iekārtojumam.

— Esmu patiešām sajūsmīnāts par redzēto, —

stāsta Hanss Johāims Švolovs. — Es biju šeit pirms bērnudārza atvēršanas — vasarā, kad telpas bija vēl patukšas. Tad manī radās pārdomas, kā te viss norisināsies, vai būs bērni, kas to izmantos. Tagad, redzot, ka skapīšos ir sakārtas drēbītes, ir rotāļietas un mācību materiāli, es ar gandarījumu varu teikt, ka viss ir kārtībā. Visvairāk toreiz pietrūka šīs dzīvības bērnudārzā, ko tagad redzu.

No vācu puses konkrētais projekts ir noslēdzies.

Ir, protams, daži sīkumi, kuru vēl pietrūkst — piemēram, aizkari bērnudārza zālē un mūzikas centrs, bet Hanss Johāims joti cer, ka Mazsalacas dome tomēr atradīs līdzekļus šo sīkumū iegādei.

— Tas, protams, nenozīmē, ka mēs galīgi izbeidzam visus kontaktus ar Mazsalacas bērnudārzu. Nākamajam projektam plānojam ziedot līdzekļus bērnudārza vadītāju un audzinātāju tālākizglītībā.

Tomēr ne visi bērni, kas bija pieteikušies uz vietu

bērnudārzā, to arī dabūja. Iemesls tam ir pašas māzikās grupīnas izveide (līdz 3 g.v.)

Hanss Johāims Švolovs par to saka:

— Šo faktu dzirdu pirmoreiz, tāpēc nevaru atbildēt par konkrētiem iemesliem. Ja nu tomēr vietas pietrūkst, tad mans ieteikums būtu izmantot kaut vai šo pašu zāli (kultūras/sporta zāli), kuru varētu iekārtot par grupu telpu šiem bēriem.